

## **Polityka i Standardy Ochrony Dzieci przed Krzywdzeniem w Zespole Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych Powiatu Warszawskiego Zachodniego im. Ireny Sendlerowej**

Niniejszy dokument ma na celu dobro dziecka, ochronę jego praw i poszanowania godności. W trosce o bezpieczeństwo dziecka w Zespole Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych PWZ im. Ireny Sendlerowej wszyscy pracownicy, praktykanci, wolontariusze Zespołu Poradni zobowiązani są traktować dziecko podmiotowo oraz zgodnie z procedurami zawartymi w niniejszym dokumencie. Niedopuszczalne jest stosowanie przez pracowników, praktykantów i wolontariuszy wobec dziecka przemocy w jakiegokolwiek formie.

### **Podstawa prawna:**

1. Konwencja o prawach dziecka przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 r. (Dz. U. z 1991r. Nr 120, poz. 526 z późn. zm.),
2. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483z późn. zm.),
3. Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz.1359),
4. Ustawa z dnia 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy - Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1606),
5. Ustawa z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 31 z późn. zm.),
6. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz. U. z późn.zm.),
7. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz.1375 z późn. zm.),
8. Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1360 z późn. zm.) -art. 23 i 24,
9. Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1550 z późn. zm.).

**Standard 1** – Zespół Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych Powiatu Warszawskiego Zachodniego im. Ireny Sendlerowej opracował, przyjął i wdrożył do realizacji Politykę i Standardy Ochrony Dzieci, które określają:

1. Zasady bezpiecznej rekrutacji personelu;
2. Procedury reagowania na krzywdzenie;
3. Procedury i osoby odpowiedzialne za przyjęcie zgłoszenia, dokumentowanie i dalsze działania pomocowe;
4. Zasady ustalania planu wsparcia dziecka po ujawnieniu krzywdzenia;
5. Zasady bezpiecznych relacji personel – dziecko, w tym zachowania niedozwolone;

6. Zasady bezpiecznych relacji dziecko – dziecko, w tym zachowania niedozwolone;
7. Zasady korzystania z urządzeń elektronicznych z dostępem do Internetu;
8. Procedury ochrony dzieci przed treściami szkodliwymi i zagrożeniami w Internecie, w tym ochrony wizerunku i danych osobowych;
9. Zasady upowszechniania i ewaluacji Standardów.

**Standard 2** – Zespół Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych Powiatu Warszawskiego Zachodniego im. Ireny Sendlerowej stosuje zasady bezpiecznej rekrutacji personelu, regularnie szkoli personel ze Standardów.

**Standard 3** – Zespół Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych Powiatu Warszawskiego Zachodniego im. Ireny Sendlerowej wdrożył i stosuje procedury interwencyjne, które znane są i udostępnione całemu personelowi. Każdy pracownik wie, komu należy zgłosić informację o krzywdzeniu dziecka i kto jest odpowiedzialny za działania interwencyjne. Każdemu pracownikowi Zespołu Poradni udostępnione są dane kontaktowe do lokalnych instytucji odpowiedzialnych za przeciwdziałanie i interwencję w przypadku krzywdzenia dzieci.

**Standard 4** – Zespół Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych Powiatu Warszawskiego Zachodniego im. Ireny Sendlerowej co najmniej raz na 2 lata monitoruje i w razie konieczności ewaluuje zapisy Standardów, konsultując się z personelem i rodzicami/opiekunami prawnymi oraz je aktualizuje.

## **Rozdział 1**

### **Postanowienia ogólne**

1. Celem Standardów Ochrony Dzieci jest:
  - a) zwrócenie uwagi personelu Zespołu Poradni, rodziców (opiekunów prawnych) i podmiotów współpracujących na konieczność podejmowania wzmożonych działań na rzecz ochrony dzieci przed krzywdzeniem;
  - b) określenie zakresu obowiązków pracowników Zespołu Poradni w działaniach podejmowanych na rzecz ochrony dzieci przed krzywdzeniem;
  - c) wypracowanie adekwatnej procedury do wykorzystania podczas interwencji w przypadku podejrzenia krzywdzenia dzieci;
  - d) wprowadzenie wzmożonej działalności profilaktyczno-wychowawczej w zakresie zapewnienia ochrony dzieci przed przemocą.
2. Personel Zespołu Poradni w ramach wykonywanych obowiązków zwraca uwagę na czynniki ryzyka krzywdzenia dziecka, monitoruje sytuację i dobrostan dziecka oraz stosuje zasady określone w Standardach.
3. Niedopuszczalne jest stosowanie przez personel wobec dziecka jakiegokolwiek formy przemocy.
4. Ze Standardami zapoznawany jest cały personel Zespołu Poradni, a także dzieci i ich rodzice (opiekunowie prawni), zgodnie z procedurami określonymi w treści Standardów.
5. Dyrektor Zespołu Poradni wyznacza Wiolettę Gębale - zastępcę dyrektora, Panią Magdalenę Ratz oraz Panią Paulinę Bielak jako koordynatorów - osoby odpowiedzialne za monitorowanie realizacji Standardów, reagowanie na sygnały ich naruszenia,



ewaluowanie i modyfikowanie zapisów Standardów i prowadzenie rejestru interwencji i zgłoszeń.

6. Za monitoring bezpieczeństwa urządzeń teleinformatycznych z dostępem do Internetu, odpowiada dyrektor Zespołu Poradni.
7. Ilekcioć w Standardach Ochrony Dzieci jest mowa o:
  - a) **Zespole Poradni** – należy przez to rozumieć Zespół Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych Powiatu Warszawskiego Zachodniego im. Ireny Sendlerowej;
  - b) **Dyrektorze** – należy przez to rozumieć Dyrektora Zespół Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych Powiatu Warszawskiego Zachodniego im. Ireny Sendlerowej;
  - c) **Koordynatorze** – należy przez to rozumieć wyznaczoną przez dyrektora Zespołu Poradni osobę lub osoby sprawujące nadzór nad realizacją Standardów Ochrony Dzieci w Zespole Poradni;
  - d) **Pracowniku** - należy przez to rozumieć osobę zatrudnioną na podstawie umowy pracę, mianowania powołania lub umowy cywilno-prawnej. Osoby pracujące w Zespole Poradni dzielą się na pracowników pedagogicznych i niepedagogicznych;
  - e) **Praktykancie** – należy przez to rozumieć osobę odbywającą praktykę zawodową w Zespole Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych Powiatu Warszawskiego Zachodniego im. Ireny Sendlerowej;
  - f) **Wolontariuszu** – należy przez to rozumieć osobę, która dobrowolnie i świadomie oraz bez wynagrodzenia angażuje się w pracę na rzecz Zespołu Poradni Psychologiczno- Pedagogicznych Powiatu Warszawskiego Zachodniego im. Ireny Sendlerowej;
  - g) **Dziecku** – należy przez to rozumieć osobę do 18 roku życia, przyjęte do Poradni w celu objęcia diagnozą lub inną formą pomocy w Zespole Poradni;
  - h) **Rodzicach** – należy przez to rozumieć przedstawicieli ustawowych, a także prawnych opiekunów dziecka oraz osoby (podmioty) sprawujące pieczę zastępczą nad dzieckiem. Opiekunem dziecka jest osoba uprawniona do reprezentacji dziecka, w szczególności jego przedstawiciel ustawowy (rodzic/prawny opiekun) lub inna osoba uprawniona do reprezentacji na podstawie przepisów szczegółowych lub orzeczenia sądu;
  - i) **Danych osobowych dziecka** – należy przez to rozumieć wszelkie informacje umożliwiające identyfikację dziecka;
  - j) **Krzywdzeniu dziecka** – należy przez to rozumieć - każde zamierzone (intencjonalne) działanie oraz zaniechanie działania ze strony osoby dorosłej, które ujemnie wpływu na rozwój fizyczny lub psychiczny dziecka (definicja WHO). Krzywdzenie dzieci to też bezczynność społeczeństwa lub instytucji, a także rezultat takiej bezczynności, który ogranicza równe prawa dzieci i zakłóca ich optymalny rozwój.

Można wyróżnić następujące wymiary zjawiska krzywdzenia dziecka:

- ✓ **przemoc psychiczna** - przymus, groźby, obrażanie, wyzywanie, krytykowanie, straszenie, szantażowanie, krzyczenie, wyśmiewanie, lekceważenie, karanie ciszą/milczeniem, izolacja, itd.
- ✓ **przemoc fizyczna** - szarpanie, kopanie, popychanie, policzkowanie, przypalanie papierosem, bicie ręką przy użyciu przedmiotów, klaps, stosowanie nadmiernej siły przy przytrzymywaniu dziecka, itd.

- ✓ **przemoc seksualna** - gwałt, wymuszanie pożycia seksualnego, wymuszanie nieakceptowanych zachowań seksualnych, przekraczanie granic fizyczności dziecka, dotyk bez zgody, itd.
  - ✓ **przemoc ekonomiczna** - unikanie płacenia alimentów, zakazywanie członkowi rodziny pracy lub edukacji w celu zdobycia zatrudnienia, przywłaszczanie do swoich celów wspólnych środków na utrzymanie rodziny, itd.
  - ✓ **zaniedbanie** - głodzenie, niedostarczanie odpowiedniej ilości jedzenia, nieodpowiednia higiena lub jej brak, niezgłaszanie się z dzieckiem do lekarza (gdy tego wymaga), brak leczenia mimo zaleceń lekarzy, niedopilnowanie w kwestii edukacji, brak przejawiania zainteresowania, w jaki sposób dziecko spędza wolny czas, jaki ma zainteresowania, problemy oraz potrzeby,
  - ✓ **alienacja rodzicielska** - ograniczenie kontaktu i izolowanie dziecka od drugiego rodzica, odcinanie drugiego rodzica od informacji dotyczących dziecka, wymazywanie drugiego rodzica z życia dziecka, niszczenie zdjęć i pamiątek, przedstawianie drugiego rodzica w złym świetle, zakazywanie dziecku swobodnego mówienia i wyrażania miłości do drugiego rodzica;
  - ✓ **cyberprzemoc** - przemoc z użyciem technologii informacyjnych i komunikacyjnych. Podstawowe formy zjawiska to nękanie, straszenie, szantażowanie z użyciem sieci, publikowanie lub rozsyłanie ośmieszających, kompromitujących informacji, zdjęć, filmów z użyciem sieci oraz podszywanie się w sieci pod kogoś wbrew jego woli.
- k) **Przemocy domowej** - należy przez to rozumieć jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:
- ✓ narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
  - ✓ naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
  - ✓ powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,
  - ✓ ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
  - ✓ istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej;

## Rozdział 2

### Zasady bezpiecznej rekrutacji pracowników

1. Standardem jest rekrutacja pracowników pedagogicznych i niepedagogicznych odbywająca się zgodnie z zasadami bezpiecznej rekrutacji, a pracodawca dąży do jak najlepszej weryfikacji kwalifikacji kandydata, w tym stosunek do wartości podzielanych przez Zespół Poradni, takich jak ochrona praw dzieci i szacunek do ich godności.



2. Zespół Poradni dba, aby osoby w niej zatrudnione – zarówno pracownicy pedagogiczni, jak i niepedagogiczni, w tym osoby pracujące na podstawie umowy – zlecenia oraz wolontariusze, stażyści i praktykanci, posiadali odpowiednie kwalifikacje do pracy z dziećmi oraz nie stanowiły dla nich zagrożenia.
3. W każdym przypadku Zespół Poradni musi posiadać dane pozwalające zidentyfikować osobę przez nią zatrudnioną, niezależnie od podstawy zatrudnienia, tj. imię (imiona) i nazwisko, nazwisko rodowe, imię matki i ojca, PESEL, datę urodzenia oraz dane kontaktowe osoby zatrudnianej.
4. Zgodnie z art. 21 Ustawy o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępstwami na tle seksualnym osoba zatrudniająca przed zawarciem umowy sprawdza kandydata w Rejestrze Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym 1 (rejestr z dostępem ograniczonym) lub w Rejestrze osób, w stosunku do których Państwowa Komisja do spraw wyjaśniania przypadków czynności skierowanych przeciwko wolności seksualnej i obyczajności wobec małoletniego poniżej lat 15 wydała postanowienie o wpisie w Rejestrze. Sprawdzenie w rejestrze sprawców dokumentuje się wydrukiem informacji zwrotnej wygenerowanej z Rejestru, a figurowanie w Rejestrze wyklucza możliwość zatrudnienia kandydata.
5. Pracodawca jest zobowiązany do domagania się od osoby zatrudnianej lub od innej osoby (wolontariusza, praktykanta, itp.) przed dopuszczeniem do pracy z Dziećmi w szkole, zaświadczenia z Krajowego Rejestru Karnego 2 o niekaralności w zakresie przestępstw określonych w rozdziale XIX i XXV Kodeksu karnego, w art. 189a i art. 207 Kodeksu karnego 3 oraz w Ustawie o przeciwdziałaniu narkomanii. Nie ma takiej konieczności jedynie wówczas, gdy pracownik jest ponownie zatrudniany w tej samej szkole, a przerwa w zatrudnieniu nie przekroczyła 3 miesięcy. W przypadku niemożności przedstawienia informacji z KRK pracownik zobowiązany jest do złożenia oświadczenia o niekaralności oraz toczących się postępowań przygotowawczych, sądowych i dyscyplinarnych.
6. Kandydat/kandydatka składa oświadczenia o posiadaniu przez niego/nią pełnej zdolności do czynności prawnych i korzystaniu z praw publicznych; o niekaralności oraz o toczących się postępowaniach przygotowawczych, sądowych i dyscyplinarnych zgodnie ze wzorem z załącznika nr 1 do niniejszych Standardów.
7. Jeżeli osoba posiada obywatelstwo inne niż polskie przedkłada pracodawcy:
  - a) informację z rejestru karnego państwa obywatelstwa uzyskiwaną do celów działalności zawodowej lub wolontariackiej związanej z kontaktami z Dziećmi, bądź informację z rejestru karnego, jeżeli prawo tego państwa nie przewiduje wydawania informacji dla w/w celów;
  - b) pod rygorem odpowiedzialności karnej, oświadczenie o państwie/ach zamieszkiwania w ciągu ostatnich 20 lat, innych niż Rzeczypospolita Polska i państwo obywatelstwa zgodnie ze wzorem z załącznika nr 2 do niniejszych Standardów;
  - c) jeżeli mieszkała w innych państwach w ciągu 20 lat niż Rzeczypospolita Polska i państwo obywatelstwa, informację z rejestrów karnych tych państw uzyskiwaną do celów działalności zawodowej lub wolontariackiej związanej z kontaktami z dziećmi.
8. Dopuszczalne jest przedłożenie przez kandydata pod rygorem odpowiedzialności karnej oświadczenia zgodnie ze wzorem z załącznika nr 3 do niniejszych Standardów, że prawo danego państwa nie przewiduje wydawania informacji o niekaralności i/lub

nie prowadzi rejestru karnego oraz oświadczenia, że nie był(-a) w tym państwie prawomocnie skazany(-a).

9. O zawieraniu oświadczeń pod rygorem odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia świadczy zawarta w ich treści klauzula „Jestem świadomy (a) odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia”, która zastępuje pouczenie organu o odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.
10. Oświadczenia, wydruki z rejestrów i zaświadczenia z KRK dołączane są do części A akt osobowych pracownika lub do dokumentacji wolontariusza / praktykanta. W przypadku danych z Rejestru osób, w stosunku do których Państwowa Komisja do spraw wyjaśniania przypadków czynności skierowanych przeciwko wolności seksualnej i obyczajności wobec małoletniego poniżej 15 lat, wydała postanowienie o wpisie w Rejestrze, wystarczającym jest wydruk strony internetowej, na której widnieje komunikat, że sprawdzana osoba nie figuruje w Rejestrze.<sup>1</sup>

### Rozdział 3

#### Zasady bezpiecznych relacji pracownicy Zespołu Poradni – dziecko

1. Pracownicy Zespołu Poradni traktują każde dziecko z szacunkiem, dbając o jego godność oraz potrzeby.
2. Niedopuszczalne jest stosowanie przemocy w jakiegokolwiek formie wobec dziecka.
3. Zasady tworzenia bezpiecznych relacji z dziećmi obowiązują wszystkich pracowników, stażystów oraz wolontariuszy.
4. Zasady bezpiecznych relacji z dzieckiem określają, jakie zachowania i praktyki są dopuszczalne, a jakie są niedozwolone w pracy z dziećmi. Przestrzeganie ww. zasad przez wszystkich pracowników Zespołu Poradni może zmniejszyć ryzyko krzywdzenia dzieci.
5. Zasady bezpiecznych relacji są dostosowane do realiów funkcjonowania Zespołu Poradni i dotyczą następujących obszarów:
  - a) **Kontakt fizyczny** z dzieckiem, który jest zjawiskiem możliwym w Zespole Poradni. Przykładowe formy takiego kontaktu, to:
    - ✓ pomoc w czynnościach pielęgnacyjnych, higienicznych dzieci młodszych (np. pomoc wycieranie nosa), aktywność pracownika powinna być poprzedzona zgodą wychowawcy, a jej zasadność powinna być uzależniona od stopnia samodzielności dziecka i wcześniej z nim omówiona,
    - ✓ reagowanie na potrzeby emocjonalne szczególnie dziecka młodszego np. poprzez przytulenie się do dorosłego, itp.; kontakty tego typu powinny mieć miejsce najlepiej w obecności osób trzecich, przestrzeniach otwartych, pomieszczeniach monitorowanych, co w razie wątpliwości służyć powinno ich obiektywizacji,

---

<sup>1</sup> Aby sprawdzić osobę w Rejestrze Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym potrzebne są następujące dane kandydata/-tki: imię i nazwisko; data urodzenia; PESEL; nazwisko rodowe; imię ojca; imię matki.

<sup>1</sup> Zaświadczenia z KRK można domagać się wyłącznie w przypadkach, gdy przepisy prawa wprost wskazują, że pracowników w zawodach lub na danych stanowiskach obowiązuje wymóg niekaralności. Wymóg niekaralności obowiązuje m.in. nauczycieli, w tym nauczycieli zatrudnionych w placówkach publicznych oraz niepublicznych. Z kolei ustawa o pracownikach samorządowych nie nakłada obowiązku przedstawienia informacji z KRK przed nawiązaniem stosunku pracy.

<sup>2</sup> Dotyczy przestępstw przeciwko życiu i zdrowiu, przeciwko wolności seksualnej i obyczajności, handlu ludźmi, znęcania się.



- ✓ stanowcze interwencje prowadzone w bezpośrednim kontakcie fizycznym są dopuszczalne w sytuacjach zagrożenia życia i zdrowia dotyczących, działań z zakresu pomocy przedmedycznej (działania ratunkowe związane z udzieleniem pierwszej pomocy), zagrożenia lub paniki spowodowanej czynnikami zewnętrznymi (pożar, intensywne zjawiska atmosferyczne, niebezpieczne zachowania osób trzecich itp.).
- ✓ niedopuszczalne są intencjonalne zachowania wzbudzające poczucie zagrożenia lub noszące znamiona:
  - przemocy fizycznej (np. popychanie, uderzanie, wykręcanie rąk, duszenie, kopanie, szarpanie, spoliczkowanie),
  - erotyzowania relacji (flirt, dwuznaczny żart, dwuznaczna rozmowa czy choćby wyzywające spojrzenie),
  - seksualizacji relacji (obcowanie płciowe i inne czynności seksualne);
- b) **komunikacja werbalna** z dzieckiem pozbawiona akcentów wrogich, arogancko - agresywnych, złośliwie - ironicznych, wulgarnych komunikacji nie może:
  - ✓ wzbudzać w dziecku poczucia zagrożenia (groźby, wyzwiska, krzyk);
  - ✓ obniżać, niszczyć poczucia wartości (np. wyzwiska, krzyk, negatywne ocenianie, wzbudzanie poczucia winy),
  - ✓ upokarzać (publiczne wyszydzanie, naigrywanie się, ośmieszanie),
  - ✓ naruszać granic (niezachowywanie odpowiedniego dystansu, obcesowość, podteksty o charakterze erotycznym);
- c) **równe traktowanie** polegającego na obdarzaniu taką samą troską i uwagą wszystkie dzieci, co oznacza, że niedozwolone jest:
  - ✓ wyłączenie skupiania uwagi na wybranych dzieciach z jednoczesnym ignorowaniem potrzeb innych,
  - ✓ nieuzasadnione dawanie przywilejów tylko wybranym i pozbawianie ich pozostałych,
  - ✓ nierówne i niesprawiedliwe przydzielanie zadań – nieadekwatne do możliwości i wieku,
  - ✓ zwalnianie z wykonywania obowiązków - w nieuzasadnionych sytuacjach,
  - ✓ godzenie się, brak reakcji na nieformalną hierarchię grupową,
  - ✓ dominacja w grupie przez negatywne jednostki, ustalanie przez nie i wdrażanie nieformalnych zasad,
  - ✓ przyzwolenie na wykorzystywanie młodszych i słabszych wychowanków przez silniejszych;
- d) **kontakty bezpośrednie** i online z Dzieckiem poza Zespołem Poradni powinny być:
  - ✓ wcześniej omówione w gronie kadry, zespołu, mieć zaakceptowany plan, cel,
  - ✓ ściśle powiązane z wykonywaniem obowiązków służbowych,
  - ✓ dokumentowane (zapisy w dokumentacji pracy w z możliwością wykonania kopii/wydruku korespondencji mailowej, sms - owej, zapisów na portalach społecznościowych),
  - ✓ odbywać się z wykorzystaniem sprzętu służbowego,
  - ✓ niedopuszczalne jest utrzymywanie takich kontaktów celem zaspokojenia przez dorosłego własnych potrzeb społecznych lub emocjonalnych, namawiania do zachowań niezgodnych z prawem, dających poczucie bycia faworyzowanym, wyróżnianym;

- e) **dyscyplinowanie dziecka** definiowane jako narzędzie „informacji zwrotnej”, komunikujące dzieciom, że ich postawa w danej sytuacji nie jest właściwa, sprzeczna z oczekiwaniami i/lub nieefektywna; dyscyplina ma pobudzać do poprawy, a nie powodować krzywdę dziecka; wiąże się ze stawianiem granic, kształtowaniem trwałego systemu wartości, adekwatnego poziomu samooceny oraz umiejętności podejmowania trafnych decyzji; niedopuszczalne są wszelkie formy dyscyplinowania mające na celu upokorzenie, poniżenie oparte na wykorzystywaniu przewagi:
- ✓ fizycznej (agresja, stosowanie kar fizycznych, środków przymusu bezpośredniego, krępowanie, izolowanie; uniemożliwianie realizacji podstawowych potrzeb fizjologicznych - pozbawianie snu, pokarmu, ekspozycja na zimno, ciepło itp.; prace fizyczne nieadekwatne do możliwości, dopuszczanie się zachowań o charakterze seksualnym);
  - ✓ psychicznej (dominacja poprzez krzyk, groźby, wzbudzanie poczucia winy, naruszanie poczucia własnej wartości, lekceważenie potrzeb psychicznych np. bezpieczeństwa, przynależności, miłości, symulacje wzbudzające strach i obawy o życie własne i rodziny).
- f) W celu obiektywizacji zgłaszanych sytuacji problemowych w Zespole Poradni funkcjonuje monitoring wizyjny terenu zewnętrznego oraz pomieszczeń wewnętrznych.
- g) Sposób wykorzystywania zapisów monitoringu określają procedury wewnętrzne Zespole Poradni z zakresu ochrony i przetwarzania danych osobowych.

## **Rozdział 4**

### **Rozpoznawanie i reagowanie na czynniki ryzyka krzywdzenia dzieci**

1. Pracownicy Zespołu Poradni posiadają wiedzę i w ramach wykonywanych obowiązków zwracają uwagę na czynniki ryzyka krzywdzenia dzieci. Przykładowe czynniki wskazujące jak rozpoznać przemoc wobec dziecka określa załącznik nr 4 do niniejszych Standardów.
2. W przypadku zidentyfikowania czynników ryzyka pracownicy Zespołu Poradni podejmują rozmowę z rodzicami, przekazując informacje na temat dostępnej oferty wsparcia i motywując ich do szukania dla siebie pomocy.
3. Pracownicy monitorują poprzez codzienne obserwacje, rozmowy z dzieckiem, rodzicami, innymi pracownikami oraz instytucjami wspomagającymi ochronę dziecka sytuację i dobrostan dziecka, aż do stwierdzenia braku jakichkolwiek czynników ryzyka.

## **Rozdział 5**

### **Procedury podejmowania interwencji w przypadku podejrzenia krzywdzenia dziecka lub posiadania informacji o krzywdzeniu dziecka**

1. Standardem w Zespole Poradni jest:
  - a) szkolenie wszystkich pracowników w obszarze prawnego i społecznego obowiązku zawiadamiania instytucji o możliwości popełnienia przestępstwa, ze szczególnym uwzględnieniem przestępstw na szkodę ; w zakresie roli pracowników oświaty w przeciwdziałaniu przemocy domowej oraz w zakresie rozpoznawania czynników ryzyka krzywdzenia dziecka;



- b) powołanie Zespołu Zadaniowego do diagnozy, udzielenia wsparcia, terapii i ewentualnej psychoedukacji oraz koordynacji działań. Wszystkie działania w Zespole Poradni podejmowane są kolegiально.
  - c) udostępnienie wszystkim pracownikom wykazu danych adresowych lokalnych placówek pomocowych, zajmujących się ochroną dzieci oraz zapewniających pomoc w sytuacji zagrożenia życia lub zdrowia i współpraca z tymi instytucjami (tj. ośrodek pomocy społecznej, centra pomocy dziecku, ośrodki wsparcia, organizacje pozarządowe, policja, sąd rodzinny, centrum interwencji kryzysowej, placówki ochrony zdrowia). Ww. wykaz stanowi załącznik nr 5 do niniejszych Standardów.
  - d) prowadzenie przez osobę wskazaną w rozdziale 1 ust. 5 Standardów, Karty przebiegu interwencji stanowiącej załącznik nr 6 do niniejszych Standardów.
2. Na potrzeby Standardów opracowano procedury interwencji w przypadku ujawnienia działania na szkodę dziecka w formie:
- a) przemocy rówieśniczej;
  - b) przemocy domowej;
  - c) działania na szkodę dziecka przez pracownika Zespołu Poradni.
3. Procedury, o których mowa w ust. 2 stanowią załącznik nr 7 do niniejszych Standardów.

## **Rozdział 6**

### **Procedury i osoby odpowiedzialne za składanie zawiadomień o podejrzeniu popełnienia przestępstwa na szkodę dziecka, zawiadamianie sądu opiekuńczego oraz za wszczynanie procedury „Niebieskiej Karty”**

1. Dyrektor Zespołu Poradni lub zastępca dyrektora Zespołu Poradni lub koordynator jest osobą odpowiedzialną za składanie zawiadomień o podejrzeniu popełnienia przestępstwa a szkodę dziecka oraz zawiadamiania sądu opiekuńczego. Informacja o osobie odpowiedzialnej za składanie zawiadomień wywieszona jest na tablicach ogłoszeń w poradni.
2. W przypadku podjęcia przez personel Zespołu Poradni informacji, że dziecko może być krzywdzone, osoba ujawniająca sporządza notatkę służbową z uzyskanej informacji, poczynionych ustaleń i przekazuje uzyskaną informację osobie, o której mowa w ust. 1. Dalsze postępowanie realizowane jest zgodnie z procedurami opisanymi w Rozdziale 5.
3. Osobą odpowiedzialną za wszczynanie procedury „Niebieskiej Karty” (wypełnienie formularza „Niebieska Karta – A”) jest osoba wskazana w ust. 1, przy współpracy pracownika merytorycznego prowadzącego sprawę dziecka, znającego sytuację domową małoletniego.
4. W przypadku ujawnienia zaniedbania przez rodziców, ich niewydolności wychowawczej właściwym jest zawiadomienie sądu rodzinnego, celem wglądu w sytuację rodziny.
5. W przypadku zagrożenia zdrowia lub życia dziecka albo osoby mu najbliższej, osoba ujawniająca zdarzenie bezzwłocznie dzwoni na numer alarmowy 112 i bezzwłocznie zawiadamia dyrektora Zespołu Poradni.
6. Wszyscy pracownicy Zespołu Poradni, którzy w związku z wykonywaniem obowiązków służbowych podjęli informację o krzywdzeniu dziecka lub informację

z tym związane, są zobowiązani do zachowania tych informacji w tajemnicy, poza tymi informacjami, które przekazywane są uprawnionym instytucjom i Dyrektorowi lub zastępcy dyrektora lub koordynatorowi.

7. W przypadku uporczywego niewykonywania zaleceń dotyczących diagnoz lekarskich a w szczególności diagnoz psychiatrycznych, po wykonaniu psychoedukacji rodziców i po poinformowaniu pisemnym rodzica o konieczności ich wykonania (zał. nr 10) Dyrektor kieruje sprawę do sądu.

## **Rozdział 7**

### **Wymogi dotyczące bezpiecznych relacji między dziećmi, a w szczególności zachowania niedozwolone**

1. Podstawową zasadą relacji dziecko-dziecko jest działanie z szacunkiem, uwzględniające godność i potrzeby dziecka.
2. Standardem jest tworzenie atmosfery życia w Zespole Poradni, które promuje tolerancję i poczucie odpowiedzialności za swoje zachowanie.
3. Dzieci angażowane są w działania, w których mają możliwość aktywnego uczestniczenia, podejmowania współdziałania i rozwijania podejścia zespołowego, w tym kształtującego pozytywne relacje z młodzieżą ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.
4. Niedozwolone jest w szczególności:
  - a) stosowanie przemocy wobec jakiegokolwiek dziecka, w jakiegokolwiek formie;
  - b) używanie wulgarnego, obraźliwego języka;
  - c) upokarzanie, obrażanie, znieważanie innych dzieci;
  - d) zachowanie w sposób niestosowny, tj. używanie wulgarnych słów, gestów, żartów,
  - e) kierowanie obraźliwych uwag, w tym o zabarwieniu seksualnym;
  - f) stosowanie zastraszania i gróźb;
  - g) utrwalanie wizerunku innych uczniów poprzez nagrywanie (również fonii) i fotografowanie bez uzyskania zgody i w sytuacjach intymnych, mogących zawstydzić;
  - h) udostępnianie między małoletnimi substancji psychoaktywnych i używanie ich w swoim otoczeniu.

## **Rozdział 8**

### **Procedury ochrony uczniów przed treściami szkodliwymi w Internecie oraz utrwalonymi w innej formie**

#### **I. Niebezpieczne treści (materiały pornograficzne, promujące nienawiść, rasizm, ksenofobię, przemoc, zachowania autodestrukcyjne)**

1. Treści nielegalne lub niezgodne z regulaminem danej strony zgłaszane są dyrektorowi Zespołu Poradni.
2. W przypadku zgłoszenia o dostępie do treści nieodpowiednich, dyrektor Zespołu Poradni odpowiada za ustalenie okoliczności zdarzenia, podjęcie próby ustalenia



sprawcy i świadków incydentu, a także zabezpieczenie dowodów, konfigurację zabezpieczenia sieci Zespołu Poradni, by na nowo zablokować dostęp do niewłaściwych treści. Z poczynionych ustaleń sporządza Kartę przebiegu interwencji.

3. Jeśli treści niebezpieczne dotyczą osób niezwiązanych z Zespołem Poradni, dyrektor zgłasza zdarzenie odpowiednim służbom (sądowi rodzinnemu lub Policji), przekazując zabezpieczone materiały
4. Jeśli uczestnikami zdarzenia są uczniowie, ze sprawcą i ofiarą przeprowadzona jest rozmowa (oddzielnie) dyrektora Zespołu Poradni, koordynatora, na temat emocji, jakie może budzić materiał, do jakich zachowań zachęca, omówione zostają także konsekwencje zdarzenia wynikające ze złamania statutu szkoły.
5. Powiadomieni zostają rodzice uczniów, których informuje się o poczynionych ustaleniach i dalszych działaniach Zespołu Poradni (środki oddziaływania wychowawczego, powiadomienie organów ścigania, wsparcie psychologiczno-pedagogiczne).
6. Współpraca z organami ścigania lub sądem rodzinnym obligatoryjnie musi zaistnieć w przypadku naruszenia zakazu rozpowszechniania materiałów pornograficznych z udziałem małoletniego (osoby poniżej 18 roku życia – art. 202 § 3 kodeksu karnego) oraz treści propagujących publicznie faszystowski lub inny totalitarny ustrój państwa lub nawołujących do nienawiści na tle różnic narodowościowych, etnicznych, rasowych, wyznaniowych (art. 256 i art. 257 kodeksu karnego).

## **II. Ochrona wizerunku**

1. W Zespole Poradni, o ile zachodzi taka potrzeba, każdorazowo pozyskiwane są pisemne zgody rodziców na przetwarzanie i wykorzystywanie wizerunku i zapisu fonicznego, w tym rejestrowanie, zamieszczanie i rozpowszechnianie (publikację) dzieci na potrzeby dokumentacji fotograficznej i fonicznej działań podejmowanych przez Zespół Poradni. W miarę możliwości fotografowane są grupy dzieci, a nie pojedyncze osoby.
2. Nośniki analogowe zawierające zdjęcia i nagrania klientów przechowuje się w zamkniętej na klucz szafce, a nośniki elektroniczne w przechowujemy w serwerowni.
3. Niedopuszczalne jest przechowywanie zdjęć i nagrań z wizerunkiem dzieci na nośnikach nieszyfrowanych lub mobilnych (telefonach komórkowych i pendrive).

## **III. Naruszenie prywatności**

1. Informacja o zagrożeniu naruszenia prywatności w Zespole Poradni powinna zostać niezwłocznie przekazana dyrektorowi Zespołu Poradni, który podejmuje natychmiastowe działania w celu zabezpieczenia danych i ograniczenia dalszego dostępu do informacji niejawnych.
2. Następnie należy ustalić okoliczności zdarzenia, poprzez dokładne udokumentowanie pozyskanych informacji i skontaktować się z inspektorem ochrony danych osobowych.
3. W przypadku poważniejszych zagrożeń i w sytuacji, gdy naruszenie prywatności jest spowodowane przez osoby spoza Zespołu Poradni, należy nawiązać współpracę z organami ścigania.
4. Osoba wskazana w Rozdziale 1 ust. 6 powiadamia osoby dotknięte zdarzeniem (których dane osobowe wyciekły) o sytuacji, by podjęły indywidualne środki zaradcze.

#### **IV. Cyberprzemoc**

1. Dziecko, które stało się ofiarą lub świadkiem cyberprzemocy (wyśmiewania, poniżania uczestników przy użyciu technologii cyfrowych, obraźliwych komentarzy, rozpowszechniania wizerunku, manipulowania zdjęciami itp.) powinno zgłosić sytuację do pracownika merytorycznego prowadzącego sprawę, z-cy Dyrektora, koordynatora lub dyrektora Zespołu Poradni. Zgłoszenia może dokonać także świadek cyberprzemocy.
2. Pracownik, do którego dotarła informacja próbuje ustalić okoliczności zdarzenia, zebrać dowody w postaci zrzutów ekranu, wiadomości, komentarzy, zdjęć, adresów stron internetowych. Zebrane materiały przekazywane są osobie wskazanej w rozdziale 1 ust. 5, która wykonuje Kartę przebiegu interwencji.
3. O zdarzeniu poinformowani zostają rodzice, którzy wspólnie z dyrektorem Zespołu Poradni i koordynatorem ds. Standardów ustalają, czy sytuacja wymaga powiadomienia organów ścigania i czy odpowiedzialnym za to będzie rodzic, opiekun prawny czy Zespół Poradni.
4. Ofierze przemocy zapewnia się pomoc pedagoga/psychologa, wyjaśniając również rolę Poradni w przeciwdziałaniu zjawisku cyberprzemocy i kolejne etapy postępowania.

### **Rozdział 9**

#### **Zasady ustalania planu wsparcia dziecka po ujawnieniu krzywdzenia**

1. Celem planu wsparcia jest przede wszystkim:
  - a) zainicjowanie działań interwencyjnych we współpracy z innymi instytucjami, jeśli istnieje taka konieczność;
  - b) współpraca z rodzicami, opiekunami prawnymi w celu powstrzymania krzywdzenia dziecka i zapewnienie mu pomocy;
  - c) diagnoza, czy konieczne jest podjęcie działań prawnych;
  - d) objęcie dziecka pomocą psychologiczno-pedagogiczną na terenie Zespołu Poradni i pomocą specjalistyczną poza Poradnią, jeśli zaistnieje taka konieczność.
2. W ustalaniu planu wsparcia uczestniczy dziecko jego rodzice, bądź opiekunowie prawni, wychowawca i pedagog/psycholog; każda z tych osób otrzymuje zadania do wykonania w ustalonym czasie.
3. Działania koordynuje i monitoruje dyrektor Zespołu Poradni lub z-ca dyrektora, który ściśle współpracuje z osobą odpowiedzialną za koordynację Standardów, wskazaną w Rozdziale 1 ust. 5 w tym w podejmowaniu działań wspólnie z instytucjami pozaszkolnymi.
4. Plan wsparcia uwzględnia:
  - a) działania interwencyjne, mające na celu zapewnienie dziecku bezpieczeństwa, w tym zgłoszone podejrzenie popełnienia przestępstwa zgłoszone do organów ścigania;
  - b) formy wsparcia oferowane przez Zespół Poradni;
  - c) zaproponowane formy specjalistycznej pomocy pozaszkolnej, jeśli istnieje taka potrzeba.
5. Planem wsparcia należy objąć także rodzeństwo pokrzywdzonego dziecka.



6. Plan wsparcia dziecka funkcjonuje równolegle z podejmowanymi działaniami interwencyjnymi, a jego naczelną zasadą jest obserwacja dziecka, zapewnienie mu warunków do uzyskania wielospecjalistycznej pomocy, udzielanie wsparcia rodzicom, opiekunom prawnym i współpraca międzyinstytucjonalna.
7. Plan wsparcia dziecka ustalany jest również w sytuacji, gdy inicjatorem działań interwencyjnych jest inna instytucja (procedura „Niebieskiej Karty”, uzyskanie informacji o krzywdzeniu od organów ścigania lub sądu itp., współpraca z OPS).
8. W przypadku realizacji procedury „Niebieskiej Karty”, plan wsparcia dziecka tożsamy jest z ustaleniami poczynionymi przez zespół interdyscyplinarny.
9. Do działań zaktywizowany powinien zostać rodzic „niekrzywdzący”, który współpracuje z Zespołem Poradni w celu powstrzymania sprawcy przemocy i zapewnienia dziecku pomocy pozaszkolnej. W przypadku krzywdzenia przez obojga rodziców, bądź opiekunów prawnych interwencja polega również na zawiadomieniu sądu rodzinnego i Policji. Działania względem rodziców, w tym sprawdzanie bezpieczeństwa domowników, leży w kompetencjach tych instytucji.
10. Plan wsparcia dziecka obejmuje różne formy pomocy, w tym prawną, psychologiczną, socjalną i medyczną, uwzględniając współpracę interdyscyplinarną w tym zakresie.
11. Zadania pracownika merytorycznego wynikają z aktualnego Statutu Zespołu Poradni.
12. Plan wsparcia małoletniego nie kończy się wraz z końcem procedury prawnej.

## **Rozdział 10**

### **Zasady i sposób udostępniania pracownikom, dzieciom i ich rodzicom/opiekunom Standardów Ochrony Dzieci przed krzywdzeniem do zaznajomienia i stosowania oraz zasady aktualizacji i przeglądu Standardów**

1. Wszelkie procedury i dokumenty związane z wprowadzeniem Standardów są udostępniane personelowi, małoletnim i ich rodzicom, opiekunom prawnym podczas zapoznawania i zobowiązania do stosowania (zgodnie z poniższymi zasadami), a następnie na żądanie udostępniane w dowolnym momencie. Dokumenty te udostępniane są w sekretariacie Zespołu Poradni dla klientów oraz CRM dla pracowników.
2. Standardy dostępne są na stronie BIP Zespołu Poradni.
3. Każdy pracownik, po zawarciu umowy o pracę ma obowiązek zapoznać się ze Standardami i stosować ich postanowienia. Oświadczenie o zapoznaniu się i przyjęciu do stosowania włącza się do akt osobowych pracownika.
4. Treść oświadczenia dla personelu szkoły, rodziców/opiekunów prawnych i uczniów stanowi załącznik nr 8 do niniejszych Standardów.
5. Pracownicy powołani do pełnienia funkcji zgodnie z zapisami rozdziału 1 ust. 5 - 6, rozdziału 6 ust. 1, rozdziału 8 ust. 2 oraz rozdziału 9 ust. 3, na bieżąco monitorują i okresowo weryfikują zgodność prowadzonych działań z przyjętymi zasadami ochrony dzieci, dokonując co najmniej raz na dwa lata oceny Standardów, by dostosować je do aktualnych potrzeb i obowiązujących przepisów. Wnioski z przeprowadzonej oceny są dokumentowane w formie notatek służbowych, a zmiany w Standardach wprowadzane są aneksami, po uzyskaniu akceptacji dyrekcji Zespołu Poradni i po konsultacjach z Radą Pedagogiczną Zespołu Poradni.

6. Osoba, o której mowa w rozdziale 1 ust. 5 przeprowadza wśród pracowników, rodziców, opiekunów prawnych i dzieci, minimum raz na dwa lata ankietę monitorującą poziom realizacji Standardów (ww. ankietą stanowi załącznik nr 9 do niniejszych Standardów), a następnie dokonuje analizy jakościowej i ilościowej badania ankietowego i sporządza na tej podstawie sprawozdanie z monitoringu. Sprawozdanie przekazywane jest dyrektorowi Zespołu Poradni.
7. Wprowadzone zmiany w Standardach zatwierdza i przedstawia pracownikom, rodzicom, opiekunom prawnym i uczniom dyrektor Zespołu Poradni.

## **Rozdział 11**

### **Przepisy końcowe**

1. Standardy wchodzi w życie z dniem 14.06.2024 r.
2. Ogłoszenie następuje poprzez zamieszczenie Standardów na stronie BIP Zespołu Poradni i CRM, udostępnienie w sekretariacie każdej Poradni wchodzącej w skład Zespołu Poradni na życzenie klienta.

DYREKTOR  
Zespołu Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych  
Powiatu Warszawskiego i Gminy w Błoniu  
*mgr Monika Świątlicka*



Błonie, dnia .....

### OŚWIADCZENIE

Ja, ..... legitymująca/y się dowodem  
osobistym o nr ..... oświadczam, że nie byłam/em skazana/y za  
przestępstwo przeciwko wolności seksualnej i obyczajności i przestępstwa z użyciem przemocy  
na szkodę małoletniego i nie toczy się przeciwko mnie żadne postępowanie karne ani  
dyscyplinarne w tym zakresie.

.....

Data i podpis

Błonie, dnia .....

### OŚWIADCZENIE O KRAJACH ZAMIESZKANIA

Oświadczam, że w okresie ostatnich 20 lat zamieszkałem/am w następujących państwach, innych niż Rzeczypospolita Polska i państwo obywatelstwa:

1.....

2.....

Jednocześnie przedkładam informację z rejestrów karnych tych państw uzyskiwaną do celów działalności zawodowej lub wolontariackiej związanej z kontaktami z dziećmi/ informację z rejestrów karnych.

Jestem świadomy/a odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

.....

Data i podpis



Błonie, dnia .....

### OŚWIADCZENIE O NIEKARALNOŚCI

Ja,....., nr PESEL .....  
/nr paszportu .....

Oświadczam, że w państwie ..... nie jest prowadzony rejestr karny/ nie wydaje się informacji z rejestru karnego. Oświadczam, że nie byłam/em prawomocnie skazana/y w państwie ..... za czyny zabronione odpowiadające przestępstwom określonym w rozdziale XIX i XXV Kodeksu karnego, w art. 189a i art. 207 Kodeksu karnego oraz w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii oraz nie wydano wobec mnie innego orzeczenia, w którym stwierdzono, iż dopuściłam/em się takich czynów zabronionych, oraz że nie nałożono na mnie obowiązku wynikającego z orzeczenia sądu, innego uprawnionego organu lub ustawy, stosowania się do zakazu zajmowania wszelkich lub określonych stanowisk, wykonywania wszelkich lub określonych zawodów albo działalności, związanych z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem, świadczeniem porad psychologicznych, rozwojem duchowym, uprawianiem sportu lub realizacją innych zainteresowań przez małoletnich, lub z opieką nad nimi.

Jestem świadomy/a odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

.....

Data i podpis

### **Jak rozpoznać przemoc wobec dziecka ?**

Występowanie pojedynczego symptomu nie zawsze mówi o tym, że dziecko doświadcza przemocy, jeśli jednak symptom powtarza się, bądź występuje ich kilka równocześnie z dużym prawdopodobieństwem można określić, że mamy do czynienia z krzywdzeniem dziecka.

#### Zareaguj, gdy:

- ✓ Dziecko jest często brudne, nieprzyjemnie pachnie,
- ✓ Dziecko kradnie jedzenie, pieniądze itp.,
- ✓ Dziecko żebrze,
- ✓ Dziecko jest głodne,
- ✓ Dziecko nie otrzymuje potrzebnej mu opieki medycznej, szczepień, okularów itp.,
- ✓ Dziecko nie ma przyborów szkolnych, odzieży, butów i innych przedmiotów codziennego użytku,
- ✓ Dziecko ma widoczne obrażenia ciała (siniaki, poparzenia, ugryzienia, złamania kości itp.), których pochodzenie trudno jest wyjaśnić. Obrażenia są w różnej fazie gojenia,
- ✓ Podawane przez dziecko wyjaśnienia dotyczące obrażeń wydają się niewiarygodne, niemożliwe, niespójne itp. dziecko często je zmienia,
- ✓ Pojawia się niechęć przed udziałem w lekcjach wychowania fizycznego,
- ✓ Dziecko nadmiernie zakrywa ciało, niestosownie do sytuacji i pogody,
- ✓ Dziecko boi się rodzica, boi się przed powrotem do domu,
- ✓ Dziecko wzdyga się, kiedy podchodzi do niego osoba dorosła,
- ✓ Dziecko cierpi na powtarzające się dolegliwości somatyczne: bóle brzucha, głowy, mdłości itp.,
- ✓ Dziecko jest bierne, wycofane, uległe, przestraszone, depresyjne itp. lub zachowuje się agresywnie, buntuje się, samookalecza się itp.,
- ✓ Dziecko osiąga słabsze wyniki w nauce w stosunku do swoich możliwości,
- ✓ Dziecko ucieka w świat wirtualny (gry komputerowe, Internet itp.),
- ✓ Dziecko używa środków psychoaktywnych,
- ✓ Dziecko nadmiernie szuka kontaktu z innym dorosłym (tzw. lepkosć emocjonalna dziecka),
- ✓ Dziecko moczy i zanieczyszcza się bezwiednie w konkretnych sytuacjach czy też na widok określonych osób,
- ✓ Dziecko ma otarcia naskórka, bolesność narządów płciowych i/lub odbytu,
- ✓ W pracach artystycznych, rozmowach, zachowaniu dziecka zaczynają dominować elementy/ motywy seksualne,
- ✓ Dziecko jest rozbudzone seksualnie niestosownie do wieku,
- ✓ Dziecko ucieka z domu,
- ✓ Nastąpiła nagła i wyraźna zmiana zachowania dziecka,
- ✓ Dziecko mówi o przemocy, opowiada o sytuacjach, których doświadcza,

Zwróć uwagę, gdy:

- ✓ Rodzic podaje nieprzekonujące lub sprzeczne informacje lub odmawia wyjaśnienia przyczyn obrażeń dziecka,
- ✓ Rodzic odmawia, nie utrzymuje kontaktów z osobami zainteresowanymi losem dziecka,
- ✓ Rodzic mówi o dziecku w negatywny sposób, ciągle obwinia, poniża i strofuje dziecko (np.: używając wulgaryzmów, obraźliwych określeń)
- ✓ Rodzic poddaje dziecko surowej dyscyplinie lub jest nadopiekuńczy lub zbyt pobłażliwy lub odrzuca dziecko,
- ✓ Rodzic nie interesuje się losem i problemami dziecka,
- ✓ Rodzic często nie potrafi podać miejsca, w którym aktualnie przebywa dziecko,
- ✓ Rodzic jest apatyczny, pogrążony w depresji,
- ✓ Rodzic zachowuje się agresywnie,
- ✓ Rodzic ma zaburzony kontakt z rzeczywistością np.: reaguje nieadekwatnie do sytuacji, wypowiada się niespójnie,
- ✓ Rodzic nie ma świadomości lub neguje potrzeby dziecka,
- ✓ Rodzic faworyzuje jedno z rodzeństwa,
- ✓ Rodzic przekracza dopuszczalne granice w kontakcie fizycznym z dzieckiem,
- ✓ Rodzic nadużywa alkoholu, narkotyków lub innych środków odurzających.

Zwracając uwagę na symptomy występujące u dziecka z chorobą przewlekłą, należy skupić się na trudnościach, jakie niesie ze sobą choroba, z którą zmagają się dziecko. Należy zaznaczyć, że dziecko to odczuwa zmiany w samopoczuciu oraz boryka się z zarówno z własnym odbiorem sytuacji, jak i reakcją innych osób. Rozpoznanie przemocy stosowanej wobec dziecka z chorobą przewlekłą niepełnosprawnością lub chorobą przewlekłą jest zadaniem skomplikowanym, i to z wielu powodów.

- ✓ Świadkowie – w wielu sytuacjach ze względów środowiskowych świadkowie mogą mieć kłopot z dostępem do dziecka, a rodzice, jeśli nawet stosują przemoc wobec niego, nadal pozostają najważniejszymi i często jedynymi opiekunami;
- ✓ Ślady - rozpoznanie śladów bywa skomplikowane na skutek trudności w ustaleniu ich pochodzenia;
- ✓ Niektóre zaburzenia psychiczne i choroby somatyczne mogą dawać podobne objawy, dlatego też mogą stanowić trudność w rozpoznaniu symptomów doświadczania przemocy przez dziecko z niepełnosprawnością lub chorobą. Ważna jest analiza, z czego wynikają opiekuna niepokojące zachowania.
- ✓ Problemy w komunikacji - dzieci niepełnosprawne lub chore przewlekłe czasami posiadają specyficzne ograniczenia w komunikacji z drugim człowiekiem, w praktyce powodujące utrudnienie lub uniemożliwienie zrozumienia ich wypowiedzi czy myśli. W takich sytuacjach należy używać dostosowanych do stopnia niepełnosprawności dziecka metod porozumiewania się, np. wspomagających i alternatywnych metod komunikacji AAC.

Ujawnienie przemocy przez dziecko jest bardzo trudnym emocjonalnie sposobem wyjścia z relacji ze sprawcą przemocy, wymaga bowiem odwagi i determinacji. W takiej sytuacji zupełnie normalną reakcją emocjonalną dziecka jest strach lub lęk przed ujawnieniem doświadczenia. dziecko pozostaje zazwyczaj w silnej zależności od rodziców, co szczególnie dotyczy dzieci z niepełnosprawnością lub chorobą przewlekłą. Aby zdecydować się na ujawnienie przemocy,



dziecko musi pokonać poczucie lojalności wobec rodzica krzywdzącego. Musi także zmierzyć się z ryzykiem i niebezpieczeństwem, że ujawnienie nie tylko nie przyniesie poprawy sytuacji w rodzinie, a wręcz ją pogorszy, powodując na przykład wściekłość sprawcy i eskalację zachowań przemocowych wobec dziecka.

### **WAŻNE!**

- ✓ Dziecko, mówiąc o przemocy, nie podaje wszystkich informacji o swoich przeżyciach;
- ✓ Dziecku towarzyszy lęk o los rodzica, opiekuna i swój własny;
- ✓ Okoliczności ujawnienia są związane z odseparowaniem dziecka od osoby krzywdzącej – odległość równa się poczuciu bezpieczeństwa, bliskość oznacza lęk;
- ✓ Zniekształcenia w sposobie myślenia dziecka – poczucie winy i odpowiedzialności za doznawaną przemoc.

### **Symptomy wykorzystania seksualnego dzieci**

Należy pamiętać, że początkowe konsekwencje doświadczane przez dzieci wykorzystywane seksualnie w sferze zarówno fizycznej, jak i psychicznej – są równocześnie oznakami tej formy krzywdzenia, dlatego konieczna jest szczegółowa znajomość objawów wykorzystania seksualnego dzieci i wzmożona czujność, gdy się one pojawią. Oznaki wykorzystywania seksualnego dzieci są bardzo zróżnicowane z czego wynika, że nie można mówić o zespole dziecka wykorzystywanego czy zbiorze objawów świadczących o wykorzystywaniu. Nie ma objawów, które pozwoliłyby jednoznacznie i z całkowitą pewnością rozpoznać przypadek wykorzystywania seksualnego dziecka. U niektórych dzieci pewne symptomy występują od samego początku, podczas gdy u innych mogą się one pojawić na późniejszym etapie życia, nawet długo po ustaniu wykorzystania. **Z tego powodu pracownicy powinni pamiętać, że brak objawów nie oznacza, iż dziecko nie padło ofiarą wykorzystywania.**

Należy jednak zwrócić uwagę (między innymi) na powtarzające się infekcje dróg moczowych, trudności w chodzeniu lub siedzeniu, poplamione lub podarte ubranie (bez wiarygodnego wyjaśnienia), skarżenie się dziecka na ból, stan zapalny lub swędzenie okolic intymnych, ból przy oddawaniu moczu, i urazy zewnętrznych narządów płciowych lub okolic odbytu.

### **Objawy wykorzystywania seksualnego dzieci występujące w sferze emocji i zachowania:**

| lp. | typ konsekwencji      | objawy                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|-----|-----------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1.  | Problemy emocjonalne  | Lęki i fobie, nieufność, depresja, wysoki poziom niepokoju, niska samoocena, poczucie winy, wstyd, stygmatyzacja, objawy stresu pourazowego, koszmary senne, nawracające sny, nadmierna czujność, nasiloną reakcją lękową, problem z akceptacją własnego ciała zachowania, autodestrukcyjne, myśli lub próby samobójcze. |
| 2.  | Problemy poznawcze    | Problemy z koncentracją uwagi, słabe wyniki w nauce                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| 3.  | Problemy w relacjach  | Niewielu przyjaciół, mniej czasu na zabawę z rówieśnikami, izolacja, deficyt umiejętności społecznych.                                                                                                                                                                                                                   |
| 4.  | Problemy funkcjonalne | Problem ze snem, zmiana nawyków związanych z jedzeniem, utrata kontroli nad zwieraczami: mimowolne moczenie się i zanieczyszczanie się kałem, dolegliwości somatyczne: bóle głowy lub brzucha, nadpobudliwość.                                                                                                           |

## WYKAZ WAŻNYCH NUMERÓW TELEFONÓW I ADRESÓW

- ✓ **Telefon Zaufania**  
19 288 (linia dostępna od poniedziałku do piątku w godz. 20:00 - 08:00; w soboty, niedziele i święta - całodobowo);
- ✓ **Ogólnopolskie Pogotowie dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia”**  
tel. 800 120 002 (linia dostępna 24 godziny na dobę i przez siedem dni w tygodniu) oraz e-mail: [niebieskalinia@niebieskalinia.info](mailto:niebieskalinia@niebieskalinia.info);
- ✓ **Ogólnopolskie Pogotowie dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia” Instytutu Psychologii Zdrowia**  
tel. 22 668 70 00 oraz 116 123 (linia dostępna 24 godziny na dobę i przez 7 dni w tygodniu);
- ✓ **Fundacja Feminoteka**  
Telefon przeciwpromocowy dla kobiet doświadczających przemocy (w tym kobiet transseksualnych) – tel. 888 88 33 88 (tel. czynny od poniedziałku do piątku w godz. 11 – 19);
- ✓ **Centrum Praw Kobiet**  
tel. 800 107 777 (telefon czynny całą dobę; po połączeniu należy wybrać 1 i potem 3);
- ✓ **Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę**  
Telefon zaufania dla Dzieci i Młodzieży – tel. 116 111 (linia dostępna 24 godziny na dobę i przez siedem dni w tygodniu) oraz Telefon dla rodziców i nauczycieli, którzy potrzebują wsparcia i informacji w zakresie przeciwdziałania i pomocy psychologicznej Dzieciom przeżywającym kłopoty i trudności takie jak: agresja i przemoc w szkole – tel. 800 100 100 (linia czynna od poniedziałku do piątku, w godz. 12 – 15);
- ✓ **Dziecięcy Telefon Zaufania Rzecznika Praw Dziecka**  
tel. 800 12 12 12 (linia dostępna 24 godziny na dobę i przez siedem dni w tygodniu);
- ✓ **Anonimowa Policyjna Linia Specjalna „Zatrzymaj Przemoc”**  
tel. 800 120 148 – (bezpłatna linia dostępna 24 godziny na dobę i przez siedem dni w tygodniu);
- ✓ **Linia wsparcia psychologicznego Polskiego Czerwonego Krzyża**  
tel. (22) 230 22 07 (linia dostępna od poniedziałku do piątku w godz. 16 – 20);
- ✓ **Bezpłatna aplikacja mobilna „Twój parasol”**  
<https://twojparasol.com/>;
- ✓ **Ośrodek Pomocy Społecznej w Ożarowie Mazowieckim**  
tel. (22) 722 26 73
- ✓ **Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ożarowie Mazowieckim**  
tel. (22) 733 72 50

- ✓ **Komenda Powiatowa Policji dla Powiatu Warszawskiego Zachodniego z siedzibą w Starych Babicach**  
tel. (22) 752 80 00, (47) 724 39 00
- ✓ **Sąd Rejonowy w Pruszkowie**  
tel. (22) 733 40 00, (22) 733 41 00
- ✓ **Zespół Ośrodków Wsparcia w Piastowie**  
Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar przemocy w rodzinie– tel. 516 995 287
- ✓ **Gminny Samodzielny Publiczny Zakład Lecznictwa Otwartego w Ożarowie Mazowieckim**  
tel. (22) 344 86 30
- ✓ **Gminny Samodzielny Publiczny Zakład Lecznictwa Otwartego w Ożarowie Mazowieckim Filia w Józefowie**  
tel. (22) 344 86 50



## KARTA PRZEBIEGU INTERWENCJI

Imię i nazwisko dziecka:

.....  
 .....

Przyczyna interwencji:

.....  
 .....

Osoba zawiadamiająca (imię i nazwisko, stanowisko):

.....  
 .....

| Opis podjętych działań                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | Data |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|
| Spotkanie z rodzicami<br>.....<br>.....<br>.....<br>.....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |      |
| Forma podjętych działań:<br><input type="checkbox"/> zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa<br><input type="checkbox"/> wniosek do sądu rodzinnego o wgląd w sytuację dziecka/rodziny<br><input type="checkbox"/> powiadomienie Policji<br><input type="checkbox"/> pomoc psychologiczno - pedagogiczna w szkole w formie:<br>.....<br>.....<br>.....<br><br><input type="checkbox"/> inny rodzaj interwencji,<br>jaki.....<br>..... |      |

|                                                         |  |
|---------------------------------------------------------|--|
| Plan pomocy dziecku<br>.....<br>.....<br>.....<br>..... |  |
| Działania Poradni<br>.....<br>.....<br>.....<br>.....   |  |
| Działania rodziców<br>.....<br>.....<br>.....<br>.....  |  |
| Wynik interwencji<br>.....<br>.....<br>.....<br>.....   |  |

## **Procedury podejmowania interwencji**

### **I. Przemoc rówieśnicza**

#### **Standardy interwencji dla uczniów, będących świadkiem lub ofiarą przemocy rówieśniczej**

1. Jak najszybciej należy powiadomić dorosłego pracownika Zespołu Poradni, informując także o swoich podejrzeniach, że któryś z dzieci doznaje przemocy.
2. Osobie poszkodowanej powinno się okazać wsparcie poprzez życzliwe słowa, okazywanie empatii, wyrażanie dezaprobaty dla osób stosujących przemoc, absolutnie nie przyłączając się do dokuczania i rozpowszechniania hejtu.

#### **Standardy dla rodziców i opiekunów prawnych dzieci doświadczających przemocy**

1. Dziecku okazuje się zrozumienie, nie komunikując mu, że mogło przyczynić się swoim zachowaniem do tego, że stało się ofiarą zachowań przemocowych, a podkreślając, że to zachowanie sprawcy jest nieakceptowane.
2. Rodzice informują Zespół Poradni, jeśli ich dziecko jest ofiarą lub sprawcą przemocy rówieśniczej w Poradni, aktywnie współpracując z personelem w celu rozwiązania problemu.
3. W przypadkach, gdy dziecko zostało poszkodowane w wyniku zachowania rówieśnika, które ścigane jest z powodztwa cywilnego, rodzice podejmują poza Zespołem Poradni właściwe kroki prawne.

#### **Standardy interwencji podejmowanych w Zespole Poradni w przypadku stwierdzenia przemocy rówieśniczej poza Zespołem Poradni**

1. O wystąpieniu przemocy rówieśniczej informowani są rodzice/prawni opiekunowie dziecka.
2. Rodzice zobowiązani są do podejmowania działań ustalonych w trakcie rozmowy z pracownikiem merytorycznym Zespołu Poradni.
3. Pracownik merytoryczny monitoruje sprawę aż do jej zakończenia oraz wraz z powołanym zespołem planuje działania wsparciowe wobec dziecka i rodziny.

#### **Standardy interwencji podejmowanych przez pracowników Zespołu Poradni**

1. Pracownik bezwzględnie przestrzega zasad Zespołu Poradni w zakresie zgłaszania incydentów przemocy według zasad niniejszych Standardów.
2. Interweniujący pracownik musi zadbać o bezpieczeństwo ucznia i odseparować go od agresora, jeśli zdarzenie przemocowe trwa.
3. O zdarzeniu poinformowany zostaje pedagog/psycholog/koordynator lub dyrektor, którzy przeprowadza rozmowę z dzieckiem, a następnie kontaktuje się z ich rodzicami.
4. W przypadku zdarzenia, w wyniku którego doszło do uszczerbku na zdrowiu, wykorzystania seksualnego i/lub innych zachowań wyczerpujących znamiona przestępstwa ściganego z urzędu, w pierwszej kolejności informowany jest dyrektor



- Zespołu Poradni, który powiadamia policję, pogotowie gdy zagrożone jest życie lub zdrowie dziecka. Równocześnie powiadamia rodziców/prawnych opiekunów.
5. W przypadku zdarzenia incydentalnego (popchnięcie, szturchnięcie, ośmieszenie, niestosowny komentarz) pedagog/psycholog rozmawia z dzieckiem oraz jego rodzicami.
  6. Z podjętych działań zostaje wypełniona Karta Interwencji.

## II. Przemoc domowa (krzywdzenie dziecka w rodzinie)

1. W przypadku uzyskania przez pracownika Zespołu Poradni podejrzenia, że dziecko jest krzywdzone lub zaniedbywany przez rodziców, ma on obowiązek przekazania tej informacji dyrektorowi Zespołu Poradni i sporządzić notatkę służbową.
2. Dyrektor lub zastępca powołuje zespół interwencyjny.
3. Do zadań zespołu należy zdiagnozowanie problemu, opracowanie planu działania i koordynacja podczas jego realizacji.
4. Pedagog, psycholog, dyrektor organizuje spotkanie z rodzicami dziecka (razem lub oddzielnie w zależności od zebranych informacji), którego podejrzenie dotyczy, przekazując im uzyskane informacje, dostępne formy pomocy dla rodziny w kryzysie oraz w przypadku potwierdzenia zgłoszenia, o obowiązku zgłoszenia podejrzenia krzywdzenia małoletniego do odpowiedniej instytucji (prokuratura/ Policja; sąd rodzinny; procedura „Niebieskie Karty”; ośrodek pomocy społecznej). Spotkanie jest protokołowane.
5. Jeśli zgłoszenie potwierdziło się, a sprawcą jest jeden z rodziców, w obecności drugiego z rodziców, innej osoby najbliższej dla małoletniego lub pełnoletniej osobie wskazanej przez małoletniego, pedagog/psycholog znający sytuację domową małoletniego, dyrektor wszczyna procedurę „Niebieskiej Karty”, wypełniając formularz „Niebieska Karta – A”, a formularz „Niebieska Karta – B” przekazuje rodzicowi, osobie najbliższej lub pełnoletniej osobie wskazanej przez małoletniego. Wypełniony formularz „Niebieska Karta – A” szkoła niezwłocznie przekazuje przewodniczącemu zespołu interdyscyplinarnego do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w terminie nie później niż 5 dni roboczych od wszczęcia procedury. Kopię wypełnionego formularza pozostawia się w szkole.
6. Ponadto dyrektor Zespołu Poradni lub koordynator może poinformować inną instytucję spośród wskazanych w zależności od zdiagnozowanego typu przemocy, a dalszy tok postępowania leży w kompetencjach tej instytucji.
7. Całość podjętych działań dokumentowana jest w formie protokołów i notatek służbowych, które udostępnione są na żądanie instytucji prowadzącej postępowanie karne. Wypełniona zostaje także karta przebiegu interwencji.
8. W sytuacji stwierdzenia, że zgłoszenie jest bezzasadne i nie dochodzi do krzywdzenia dziecka, dyrektor Zespołu Poradni lub inna osoba uczestnicząca w spotkaniu sporządza notatkę z zakończenia procedury, przy czym zlecone zostaje dalsze obserwowanie sytuacji dziecka.
9. W przypadku braku współpracy ze strony rodziców/opiekunów prawnych, niewywiązywania się z założeń planu pomocy, unikania kontaktu z pracownikami Zespołu Poradni, dyrektor pisemnie wnioskuje do sądu rodzinnego o wgląd w sytuację rodzinną, przekazując poczynione ustalenia.

10. Wspólnie z Pedagogiem, Psychologiem, dyrektorem lub inną osobą wyznaczoną przez Dyrektora opracowuje plan wsparcia dziecka, w którym zawarte zostają wskazania dotyczące podjęcia przez placówkę działań w celu zapewnienia bezpieczeństwa, oferowane uczniowi i jego rodzicom formy wsparcia psychologiczno-pedagogicznego lub informacje o konieczności konsultacji dziecka/rodziny ze specjalistą spoza Zespołu Poradni.
11. W przypadku, gdy dziecko doświadcza przemocy ze strony osoby najbliższej z uszczerbkiem na zdrowiu, wykorzystania seksualnego i/lub zagrożone jest jego życie i zdrowie, powoływany jest przez dyrektora Zespołu Poradni zespół interwencyjny, w skład którego wchodzi dyrektor lub koordynator, prowadzący dziecko, pedagog lub psycholog. Zespół interwencyjny zapewnia bezpieczeństwo dziecku i odseparowuje go od rodzica podejrzanego o krzywdzenie, jednocześnie alarmowo powiadamiając

Policję, w której kompetencjach leży dalsze postępowanie:

- a) opracowywany jest plan pomocy dziecku zgodnie z wytycznymi z ust. 8;
- b) w przypadku otrzymania wniosku o udzielenie informacji o dziecku od uprawnionej przepisami instytucji (sąd rodzinny, sąd karny, Policja, ośrodek pomocy społecznej, zespół interdyscyplinarny, grupa diagnostyczno-pomocowa), dyrektor Zespołu Poradni jest zobowiązany do przygotowania takiej informacji.

### III. Krzywdzenie ucznia przez pracownika Zespołu Poradni

1. Osoba, która uzyskała informację, że dziecko jest krzywdzone przez pracownika Zespołu Poradni, przekazuje ją dyrektorowi, koordynatorowi - osobie wyznaczonej do zgłaszania incydentów wraz ze sporządzoną notatką służbową. Notatka służbowa może mieć formę pisemną lub elektroniczną.
2. W przypadku, gdy zagrożone jest życie lub zdrowie ucznia, niezwłocznie przez osobę ujawniającą krzywdzenie, powiadamiana jest alarmowo Policja, a w zgłoszeniu podawane są dane osoby zgłaszającej, dane dziecka oraz dane osoby podejrzanego o krzywdzenie, a także wszystkie znane fakty w sprawie. Osoba zawiadamiająca w tej sytuacji wypełnia również kartę przebiegu interwencji.
3. Dyrektor Zespołu Poradni natychmiastowo odsuwa pracownika od wszelkich form kontaktu z dzieckiem (nie tylko pokrzywdzonym) do czasu wyjaśnienia sprawy i wzywa osobę, której dotyczy zgłoszenie na rozmowę wyjaśniającą, w której uczestniczy koordynator, protokolujący przebieg spotkania.
4. Podczas spotkania omówiona zostaje sytuacja dziecka i zasadność podejrzeń, a także wypracowany zostaje sposób postępowania w tej sytuacji. W protokole ze spotkania zawarte zostają opracowane wnioski i postanowienia.
5. W przypadku potwierdzenia podejrzeń, informuje o zdarzeniu rodziców dziecka krzywdzonego, wszczyna postępowanie dyscyplinarne pisemnie zawiadamiając odpowiednie służby (Policję / prokuraturę, Rzecznika Dyscyplinarnego dla Nauczycieli przy Wojewodzie Mazowieckim, Komisję dyscyplinarną, Organ Prowadzący Zespół Poradni ), składając zawiadomienie o możliwości popełnienia przestępstwa.
6. Opracowywany jest plan wsparcia dziecka, z którym zapoznawany jest uczeń i jego rodzice.
7. W przypadku ustalenia, że zachowania pracownika związane są np. ze stosowaniem krzyku w kierunku ucznia, albo niestosownych komentarzy, dyrektor Zespołu Poradni



przeprowadza rozmowę dyscyplinującą z pracownikiem, a jeśli nie przyniesie ona skutków, podejmuje się kroki zgodne z kodeksem pracy i innymi przepisami prawa.

#### IV. Dziecko molestowane seksualnie

Czyny zabronione i przepisy chroniące dzieci przed wykorzystywaniem seksualnym to m.in.:

- ✓ art. 197 kodeksu karnego (dalej: kk) – zgwałcenie,
- ✓ art. 198 kk – wykorzystanie seksualne dziecka na skutek jego bezradności i/lub niepoczytalności,
- ✓ art. 199 kk – nadużycie stosunku zależności dziecka od innej osoby lub wykorzystanie krytycznego położenia dziecka w celach seksualnych,
- ✓ art. 200 kk – kontakt seksualny z dzieckiem poniżej 15. roku życia,
- ✓ art. 200a kk – grooming – nawiązywanie z dzieckiem do 15. roku życia kontaktu przy użyciu nowych technologii w celu spotkania i nakłonienia dziecka do obcowania płciowego lub w celu produkowania bądź utrwalania treści o charakterze pornograficznym za pomocą groźby, wprowadzenia dziecka w błąd, wyzyskania błędu albo wykorzystania jego niezdolności do należytego pojmowania sytuacji,
- ✓ art. 202 § 3–5 kk – pornografia z udziałem dzieci.

W sytuacji podejrzenia, że dziecko zostało pokrzywdzone którymś z wymienionych wyżej przestępstw, należy bezwzględnie zawiadomić organy ścigania o podejrzeniu popełnienia przestępstwa na szkodę dziecka.

- ✓ Zawiadomienie należy złożyć do instytucji właściwej ze względu na miejsce popełnienia przestępstwa.
- ✓ Zawiadomienie składa osoba uprawniona do reprezentowania zawiadamiającej instytucji, zgodnie z ustaleniami z Rozdziału 5 Standardów.
- ✓ Złożenie zawiadomienia powinno nastąpić nawet bez uzyskania zgody rodziców dziecka pokrzywdzonego. Poinformowanie ich o działaniach instytucji zależy od woli instytucji składającej zawiadomienie.

Wcześniej należy zorganizować spotkanie z rodzicami, którego celem będzie poinformowanie o uzyskanych informacjach lub o zaobserwowanych zachowaniach i wypowiedziach dziecka, wskazujących na doświadczenie wykorzystywania seksualnego, a także wskazanie rodzicom miejsc świadczących pomoc osobom pokrzywdzonym przestępstwem. Rodziców należy poinformować o obowiązku podjęcia interwencji prawnej i wspólnie ustalić plan pomocy dziecku (zapewnienie mu bezpieczeństwa, udzielenie pomocy psychologiczno-pedagogicznej, ewentualne skierowanie do specjalistycznej placówki wsparcia). W sytuacji podejrzenia, że sprawcą wykorzystywania seksualnego dziecka jest jego rodzic, do udziału w spotkaniu powinien być zaproszony rodzic niekrzywdzący.



## **OŚWIADCZENIE O ZAPOZNANIU SIĘ ZE STANDARDAMI OCHRONY DZIECI**

Ja, niżej podpisany(-a) oświadczam, że zapoznałem(-am) się z dokumentacją wchodzącą w skład Standardów Ochrony Dzieci obowiązującą w Zespole Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych Powiatu Warszawskiego Zachodniego im. Ireny Sendlerowej w Błoniu i zobowiązuję się do ich realizacji.

.....

(data, podpis)

## MONITORING STANDARDÓW – ANKIETA

|                                                                                                                                                    | TAK | NIE |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|-----|
| 1. Czy wiesz na czym polega program Chronimy Dzieci?                                                                                               |     |     |
| 2. Czy znasz standardy ochrony dzieci przed krzywdzeniem obowiązujące w Zespole Poradni Psychologiczno- Pedagogicznych PWZ                         |     |     |
| 3. Czy zapoznałeś się z dokumentem Polityki i Standardami ochrony dzieci przed krzywdzeniem?                                                       |     |     |
| 4. Czy potrafisz rozpoznawać symptomy krzywdzenia dzieci?                                                                                          |     |     |
| 5. Czy wiesz, jak reagować na symptomy krzywdzenia dzieci?                                                                                         |     |     |
| 6. Czy zdarzyło ci się zaobserwować naruszenie zasad zawartych w Polityce i Standardach ochrony dzieci przed krzywdzeniem przez innego pracownika? |     |     |
| 7. Czy masz jakieś uwagi/poprawki/sugestie dotyczące Polityki ochrony dzieci przed krzywdzeniem?                                                   |     |     |
| .....                                                                                                                                              |     |     |
| .....                                                                                                                                              |     |     |
| .....                                                                                                                                              |     |     |
| .....                                                                                                                                              |     |     |
| .....                                                                                                                                              |     |     |
| .....                                                                                                                                              |     |     |
| .....                                                                                                                                              |     |     |